INSPIRACE ZE SVĚTA: SUPERBLOKY V BARCELONĚ

18.10.2024
Barcelona je průkopníkem v inovativním přístupu k městskému plánování mj. prostřednictvím konceptu zvaného "superbloky“. Koncept mění městské čtvrti v prostor, který dává přednost obyvatelům před automobilovou dopravou.

Co jsou superbloky?

Superbloky jsou soubory devíti sousedících městských bloků, kde je značně omezen provoz automobilů. Automobily mohou projíždět pouze v režimu tzv. „pomalu projíždějící dopravy“, což znamená, že je omezena rychlost na 10, resp. 20 km/h a vozidla mohou vjet pouze za specifických okolností, například pro zásobování, přístup k nemovitostem nebo zdravotní potřeby. Tento režim zajišťuje, že auta nejsou dominantním prvkem v oblasti, čímž se výrazně zlepšuje bezpečnost a kvalita života obyvatel. Místo toho jsou tyto oblasti přetvářeny na pěší zóny, kde mají chodci a cyklisté absolutní přednost. Snižuje se tím provoz, znečištění ovzduší a hluk. Vzniká tak prostor pro parky, zahrady, dětská hřiště a veřejná náměstí, kde si lidé mohou odpočinout a setkávat se.

Vize města pro lidi

Barcelona byla po desetiletí městem přizpůsobeným automobilové dopravě, což vedlo k nárůstu znečištění, hluku a nedostatku veřejných prostor pro lidi. Automobily zabíraly až 60–70 % prostoru ulic, což

značně omezovalo pohyb a kvalitu života obyvatel.

Barcelona také čelila pokutě za překračování limitů znečištění ovzduší stanovených Evropskou unií. V roce 2019 Evropská komise podala žalobu proti Španělsku, a Barcelona byla jedním z měst, která nesplňovala limity kvality ovzduší, zejména co se týče koncentrací oxidu dusičitého (NO_2). Město dostalo pokutu za opakované porušování norem kvality ovzduší EU, a to především kvůli vysokým emisím automobilů.

Zpočátku oddělené oblasti městského plánování, ekologie a dopravy byly před devíti lety spojeny pod jednu společnou agendu. Tento krok umožnil lepší koordinaci rozvojových projektů, jako jsou superbloky, a vedl k významné změně v rozvoji urbanistického modelu a využívání veřejného prostoru. V čele projektu stojí zástupce starosty a generální manažer, který vede tým složený z odborníků na urbanismus, ekologii a mobilitu.

Jedním z klíčových principů superbloků je motivace lidí k tomu, aby po městě jezdili autem pouze tehdy, když je to opravdu nezbytné. Ve městě je podporována pěší a cyklistická doprava, stejně jako veřejná hromadná doprava, aby se minimalizoval dopad automobilové dopravy na životní prostředí.

Jeden z vedoucích projektu Daniel Alsina vysvětluje, že měli štěstí na starostku, která udělala toto politické rozhodnutí. Ada Colau byla první ženou starostkou Barcelony a reprezentovala levicovou platformu Barcelona En Comú, která se zaměřovala na participativní demokracii, ekologickou udržitelnost a rovnost. V roce 2023 došlo ke změně a po dvou volebních obdobích starostku vystřídal nový starosta Jaume Collboni ze strany Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC). I nový starosta pokračuje v budování superbloků a podporuje myšlenku udržitelného městského rozvoje.

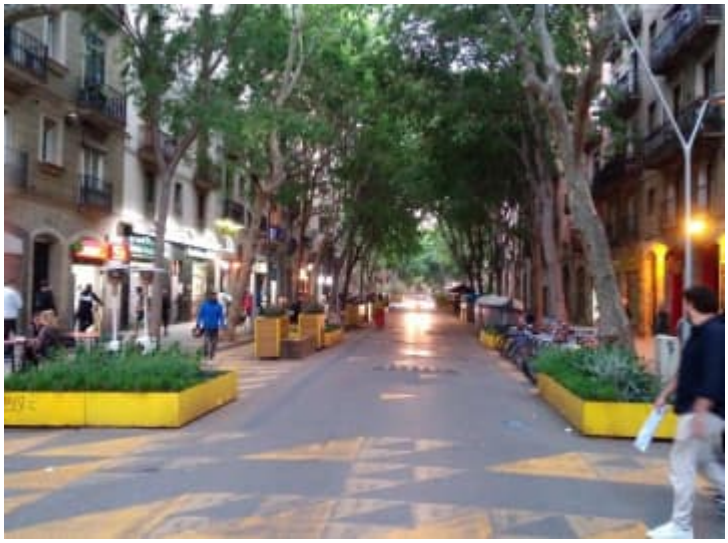
Jak to ovlivňuje každodenní život?

Výsledky zavedení superbloků jsou pozitivní jak pro životní prostředí, tak pro obyvatele. Děti si mohou bezpečně hrát na ulicích, rodiče nemají starost o jejich bezpečnost a starší obyvatelé mají u domu místa pro odpočinek a relaxaci. Studie ukazují, že znečištění ovzduší v superblocích kleslo o více než 30 % a úroveň hluku se snížila až o 50 %.

Superbloky byly vytvořeny s důrazem na tři klíčové oblasti: přírodu, blízkost a spolupráci. "Je třeba vytvořit více zelených ploch všude, kde je to možné, například na střechách domů, na fasádách a v ulicích," vysvětlil Daniel Alsina, jeden z vedoucích projektu.

Parkování a řešení pro obyvatele

I když superbloky přinášejí mnoho výhod, jejich zavedení nebylo zpočátku jednoduché. Mnoho obyvatel se obávalo změn a ztráty parkovacích míst, stejně jako dopravních omezení. Klíčem k postupnému úspěchu bylo zapojení místních obyvatel do plánování a otevřená komunikace.

Jedním z nejvýznamnějších dopadů zavedení superbloků bylo snížení počtu parkovacích míst. Doposud bylo v rámci superbloků zrušeno přibližně 3 500 parkovacích míst, což vyvolalo určitou nevoli mezi obyvateli, zejména těmi, kteří byli zvyklí na parkování přímo u svých domovů. Aby se tento problém zmírnil, byl zaveden systém podzemního parkování, který je určen především pro rezidenty.

Budování podzemních parkovišť je finančně velmi náročné. Cena za vybudování jednoho podzemního parkovacího místa se pohybuje kolem milionu korun, zatímco cena za vybudování parkovacího místo na povrchu je více než desetkrát nižší. Vysoké stavební náklady na podzemní parkoviště jsou způsobeny mj. potřebou rozsáhlé podpůrné infrastruktury, mechanické ventilace a požárních systémů. Tyto náklady se promítají do vyšších poplatků za parkování.

Například v některých částech Barcelony stálo parkování na ulici zhruba 20 EUR měsíčně, zatímco parkování v podzemní garáži nyní může stát kolem 50 EUR měsíčně. Tato zvýšená cena odráží vysoké náklady na výstavbu a údržbu podzemních parkovacích míst. Budování podzemních parkovišť je více opřeno o ekologické a urbanistické cíle města, jako je zlepšení kvality veřejného prostoru a snižování emisí, než o finanční návratnost.

Podzemní parkoviště v Barceloně jsou také využívána turisty, což je důležitý zdroj příjmů. Ceny parkování pro turisty se pohybují mezi 25 a 35 EUR na den, a u populárních turistických atrakcí mohou dosáhnout až 40 EUR. Tyto příjmy pomáhají městu pokrýt vysoké náklady spojené s výstavbou a údržbou podzemních parkovišť.

Inspirace

Myšlenkou barcelonských superbloků se inspirují i další města. Např. Berlín, Vídeň, New York, Seattle, Atlanta, Mexico City, Tokyo, Oslo, Padova a další. Katalánci svému superbloku říkají superilla, Berlíňané Kiezblok a Vídeňané Supergrätzl.

Vybrané zdroje:

1. Barcelonské superbloky. „Praha1.cz“ https://www.praha1.cz/barcelonske-superbloky/
2. Město pro lidi, ne pro auta, řekli si v Barceloně a vymysleli koncept obytných superbloků. „Radiožurnál, Český rozhlas“ https://radiozurnal.rozhlas.cz/mesto-pro-lidi-ne-pro-auta-rekli-si-v-barcelone-a-vymysleli-koncept-obytnych-9276767
3. Ajuntament de Barcelona. "Superblocks: Urban Model." https://ajuntament.barcelona.cat/superilles
4. European Commission. "Air Quality - Legal Actions Against Spain." https://ec.europa.eu/environment/air-quality
5. Barcelona En Comú. "Our Political Project." https://barcelonaencomu.cat/en
6. CIVITAS. "Barcelona's Superblocks and Low Emission Zones." https://civitas.eu/barcelona-superblocks
7. The Guardian. "How Barcelona is taking city streets back from cars." https://www.theguardian.com/cities/2019/mar/04/barcelona-superblocks-taking-city-streets-back-from-cars Katalánci svému superbloku říkají superilla, Berlíňané Kiezblok a Vídeňané Supergrätzl.